

Hatáskör és illetékesség - Szlovénia

Figyelem: az oldal eredeti nyelvű változata [sl](#) nemrég módosult. Az Ön által kiválasztott nyelvi változatot most készítik fordítóink.

Az oldal jelenleg a következő nyelveken olvasható: [en](#).

TARTALOMJEGYZÉK

- 1 Rendes polgári bírósághoz vagy különös hatáskörű bírósághoz (például munkaügyi bírósághoz) kell-e fordulnom?
- 2 Ha a rendes polgári bíróságok rendelkeznek hatáskörrel (azaz e bíróságok feladata az ilyen ügyek elbírálása), hogyan tudhatom meg, hogy melyik bírósághoz kell fordulnom?
 - 2.1 Létezik-e különbségtétel alacsonyabb és magasabb fokú rendes polgári bíróságok (például körzeti bíróságok, illetve regionális bíróságok) között, és ha igen, melyik rendelkezik hatáskörrel az ügyemben?
 - 2.2 Területi illetékesség („A” vagy „B” város bírósága rendelkezik-e illetékességgel az ügyemben?)
 - 2.2.1 A területi illetékességre vonatkozó főszabály
 - 2.2.2 A főszabály alóli kivételek
 - 2.2.2.1 Mikor választhatok az alperes lakóhelye szerinti bíróság (a főszabály alkalmazásával meghatározott bíróság) és egy másik bíróság között?
 - 2.2.2.2 Mikor kell az alperes lakóhelye szerinti bíróságtól (a főszabály alkalmazásával meghatározott bíróságtól) eltérő bíróságot választanom?
 - 2.2.2.3 Maguk a felek kiköthetik-e olyan bíróság illetékességét, amely egyébként nem lenne illetékes?
- 3 Ha különös hatáskörű bíróság rendelkezik hatáskörrel, hogyan állapíthatom meg, hogy melyikhez kell fordulnom?

1 Rendes polgári bírósághoz vagy különös hatáskörű bírósághoz (például munkaügyi bírósághoz) kell-e fordulnom?

A követelésekkel kapcsolatos polgári jogi jogviták Szlovéniában első fokon a helyi bíróságok (*okrajna sodišča*) és a kerületi bíróságok (*okrožna sodišča*) hatáskörébe tartoznak. Ezek a bíróságok jogosultak minden tipikus polgári jogi ügy és jogvita (kártérítési, vagyoni, családjogi stb. jogviták) elbírálására. A helyi és a kerületi bíróságok hatáskörének elhatárolásával az alábbiakban foglalkozunk.

Ezzel szemben a gazdasági ügyek megtárgyalására és elbírálására első fokon csak a kerületi bíróságok jogosultak. Gazdasági jogviták azok a polgári jogi jogviták, amelyekben mindegyik fél gazdasági társaság, intézmény (a közintézményeket is ideértve), szövetkezet, az állam vagy helyi önkormányzat. Gazdasági jogvita emellett az egyrészről egy vagy több egyéni vállalkozó, másrészről valamely gazdasági társaság, intézmény (a közintézményeket is ideértve), szövetkezet, az állam vagy helyi önkormányzat közötti, az egyéni vállalkozók jövedelemszerző tevékenységéből eredő jogviszonnyal kapcsolatos jogvita.

A törvény szerint a munkajogi viták a munkaügyi bíróságok (*delovna sodišča*) és a társadalombiztosítási bíróságok (*Sociálna sodišča*) hatáskörébe tartoznak, még akkor is, ha az ügy polgári jogi jogvitát is magában foglal. A munkaügyi viták tárgyát a munkáltató és a munkavállaló közötti munkaviszony, valamint az abból fakadó jogok és kötelezettségek megsértése képezi. A munkaügyi bíróság hatáskörébe tartoznak az egyedi munkaügyi viták (munkaviszonyból fakadó jogviták és e jogviszonyokkal kapcsolatos tulajdonjogi jogviták), a kollektív munkaügyi viták (olyan jogviták, ahol az egyik fél általában szakszervezet vagy a

munkavállalói képviselő más intézményesült formája), a sztrájkok jogszerűségére vonatkozó jogviták és a vállalatvezetésben való munkavállalói részvételhez fűződő – a szlovén jogszabályok által biztosított – munkavállalói jogokkal kapcsolatos jogviták. A társadalombiztosítási bíróságok határoznak a megváltozott munkaképességgel, a nyugdíjbiztosítással, az egészségbiztosítással és a munkanélküliségi biztosítással kapcsolatos jogokról, továbbá a családi és szociális juttatásokhoz fűződő jogokról.

Mivel a hatáskör kérdése csak akkor merül fel, ha a keresetet vagy kérelmet már benyújtották a bírósághoz (mielőtt a bíróság az ügyet érdemben megtárgyalja és határozatot hoz, először megállapítja, van-e az ügyben hatásköre), a szükségtelen késedelem elkerülése érdekében ajánlatos először ügyvéddel konzultálni. A bíróságnak az általa folytatott eljárásokban mindig ügyelnie kell saját hatáskörének kérdésére, és meg kell győződnie arról, hogy az adott ügyben nem valamely más (pl. közigazgatási) szerv rendelkezik-e hatáskörrel. Utóbbi esetben a bíróságnak el kell utasítania a felperes keresetét, ami az érintett fél számára felesleges idővesztéssel és megnövekedett költségekkel jár.

A bíróságok szervezetére, földrajzi elhelyezkedésére és hatáskörére vonatkozó információk megtalálhatók a Szlovén Köztársaság Legfelsőbb Bíróságának (*Vrhovno sodišče Republike Slovenije*) hivatalos honlapján: <http://www.sodisce.si/>.

2 Ha a rendes polgári bíróságok rendelkeznek hatáskörrel (azaz e bíróságok feladata az ilyen ügyek elbírálása), hogyan tudhatom meg, hogy melyik bírósághoz kell fordulnom?

Keresetet a Szlovén Köztársaságban bármely bírósághoz be lehet nyújtani, de a keresetet benyújtó személynek meg kell győződnie arról, hogy az ügyben az adott bíróság rendelkezik-e hatáskörrel (azaz jogosult-e eljárni az adott ügy tárgyára tekintettel) és illetékességgel. Az összes szlovéniai helyi és kerületi bíróságra vonatkozó alapvető információk (például a bíróságok címe) megtalálhatók a Szlovén Köztársaság Legfelsőbb Bíróságának honlapján: <http://www.sodisce.si/>.

Szlovéniában első fokon a helyi és kerületi bíróságok között oszlik meg a bírósági hatáskör, vagyis a bíróság azon lehetősége, hogy valamely peres fél keresetével kapcsolatban határozzon. A következő két körülmény segít annak eldöntésében, hogy mely bíróság határozhat egy adott ügyben: a követelés értéke (a jogvita tárgya), valamint a vitás jogviszony jogalapja (a jogvita tartalma és tárgya).

Az általános szabály az, hogy a kerületi bíróság határoz a fontosabb jogvitákban, vagyis ha a jogvita tárgya nagy értékű, ha a jogvita jelentős kihatással van valamely fél életére, vagy ha jogilag összetett ügyről van szó, mivel a bíróságok határozathozataluk során olyan jogszabályokat kötelesek alkalmazni, amelyek az összetett és érzékeny jogi kérdésekre vonatkoznak (pl. házasság felbontása, gyerektartás).

Szlovéniában négy fellebbviteli bíróság van (*višja sodišča*), amelyek másodfokon döntenek. Ezeknél a bíróságoknál nem lehet közvetlenül eljárást indítani. A fellebbviteli bíróságok határoznak a helyi és kerületi bíróságok határozatai elleni fellebbezések ügyében, valamint az illetékességi területükön működő helyi és kerületi bíróságok közötti hatásköri vitákban.

A Szlovén Köztársaság Legfelsőbb Bírósága rendelkezik hatáskörrel a fellebbviteli bíróság határozatai elleni jogorvoslati kérelmeket illetően, különös tekintettel a törvényesség védelmében előterjesztett kérelmekre és a felülvizsgálati kérelmekkel kapcsolatos döntésekre. Rendkívüli jogorvoslati kérelem benyújtása esetén kötelező az ügyvédi képviselő; a törvény értelmében a Legfelsőbb Bíróság előtt bizonyos eljárási cselekményeket csak képesített jogászok végezhetnek el.

2.1 Létezik-e különbségtétel alacsonyabb és magasabb fokú rendes polgári bíróságok (például körzeti bíróságok, illetve regionális bíróságok) között, és ha igen, melyik rendelkezik hatáskörrel az ügyekben?

Amint azt az előző pontban kifejtettük, a bíróságok hatásköre első fokon megoszlik a helyi és a kerületi bíróságok között; e két bíróság azonban nem áll szigorú hierarchikus viszonyban egymással. A bíróságok hatáskörét a törvény határozza meg, de általában elmondható, hogy a kerületi bíróságok többnyire olyan ügyeket tárgyalnak, amelyek jogi és tényállási szempontból összetettebbek.

A polgári perrendtartásról szóló törvény (*Zakon o pravdnem postopku*, ZPP) értelmében a helyi bíróságok – amelyekből összesen 44 működik Szlovéniában – hatáskörébe a következő ügyek tartoznak:

- vagyoni jogi követelések, ha a jogvita tárgyának értéke nem haladja meg a 20 000 EUR-t;
- birtokháborítással kapcsolatos jogviták;
- szolgalmi és idegen dologbeli jogokkal kapcsolatos jogviták;
- bérleti jogviszonnyal kapcsolatos jogviták.

A helyi bíróságok jogi segítségnyújtási ügyekben is eljárnak a más bíróságok hatáskörébe nem tartozó ügyekben, valamint a törvényben meghatározott egyéb esetekben.

Kerületi bíróságból 11 működik Szlovéniában; ezek a következő ügyekben rendelkeznek hatáskörrel:

- vagyoni jogi követelések, ha a jogvita tárgyának értéke meghaladja a 20 000 EUR-t;
- apaság vagy anyaság vélelmének megerősítésére vagy megdöntésére irányuló jogviták;
- házassági jogviták;
- törvényes tartási kötelezettséggel kapcsolatos jogviták;
- gyermekvédelemmel és gyermekneveléssel kapcsolatos jogviták;
- a gyermek szülőkkel és más személyekkel való kapcsolattartására vonatkozó jogviták, amennyiben azokat a gyermekvédelemmel és gyermekneveléssel kapcsolatos jogvitákkal együtt tárgyalják;
- szerzői joggal kapcsolatos jogviták, valamint találmányok és védjegyek védelmével vagy használatával, illetve kereskedelmi név használatával kapcsolatos jogviták, valamint versenyjogi jogviták;
- gazdasági jogviták;
- csődeljárásból eredő jogviták.

A szellemi tulajdonnal kapcsolatos ügyekben első fokon kizárólag a Ljubljana Kerületi Bíróság jár el. A kerületi bíróságok hatáskörébe tartoznak továbbá a nemzetközi jogsegélyügyek, a külföldi bírósági határozatok elismerésével kapcsolatos eljárásokban nyújtandó jogsegéllyel kapcsolatos ügyek, valamint a törvényben meghatározott egyéb ügyek.

2.2 Területi illetékesség („A” vagy „B” város bírósága rendelkezik-e illetékességgel az ügyben?)

Szlovéniában főszabály szerint a fentiekben említett bármely elsőfokú bírósághoz lehet keresetet benyújtani. Annak a bíróságnak, amelyhez a peres fél keresetet nyújt be, az ügy elbírálásának megkezdése előtt meg kell vizsgálnia az illetékességét. Amennyiben azt állapítja meg, hogy az adott ügyben nem rendelkezik illetékességgel, megállapíthatja illetékességének hiányát, és átadhatja az ügyet másik bíróságnak, feltéve, hogy az ellenérdekelt fél felhívja a bíróság figyelmét az illetékesség hiányára. Enélkül is köteles azonban a bíróság így eljárni, ha az ügyben más bíróság kizárólagos illetékességgel rendelkezik. Mindazonáltal van néhány, a bíróságok illetékességének meghatározására vonatkozó általános szabály, amelyet a költségek mérséklése és az eljárás lehető legrövidebb idő alatt történő lebonyolítása érdekében figyelembe kell venni.

A polgári perrendtartásról szóló törvény (ZPP) tartalmaz egy általános és egy különös illetékességi szabályt; ezt a jogvita tárgya és a peres felek határozzák meg. A részleteket az alábbi pontok tartalmazzák.

2.2.1 A területi illetékességre vonatkozó főszabály

Ez a szabály előírja, hogy a természetes vagy jogi személy ellen benyújtott kereset esetében a keresetet ahhoz a bírósághoz kell benyújtani, amely az alperes lakóhelye vagy a jogi személy székhelye alapján illetékes. Ha az ügy külföldi természetes vagy jogi személy ellen folyik, az a bíróság rendelkezik általános illetékességgel, amelynek illetékességi területén a természetes személy szlovéniai lakóhelye vagy a jogi személy fióktelepe található.

2.2.2 A főszabály alóli kivételek

Bizonyos esetekben a polgári perrendtartásról szóló törvény (ZPP) a feleknek lehetőséget nyújt arra, hogy a keresetet a főszabály szerint általános illetékességgel rendelkező bíróság helyett egy másik bírósághoz nyújtsák be. Bizonyos esetekben (a jogvita tárgyára vagy tartalmára tekintettel) valamely fél csak ahhoz a bírósághoz nyújthat be keresetet, amely kizárólagosan jogosult az adott ügyben eljárni; ez a kizárólagos illetékesség.

Ha a kérelmező illetékességgel nem rendelkező bíróságnál nyújt be keresetet, megállapítják, hogy a bíróság nem rendelkezik illetékességgel, és az ügy átkerül egy másik – illetékes – bírósághoz, ahol az ügy úgy folytatódik, mintha ott indult volna.

2.2.2.1 Mikor választhatok az alperes lakóhelye szerinti bíróság (a főszabály alkalmazásával meghatározott bíróság) és egy másik bíróság között?

Mint már említettük, bizonyos esetekben két bíróság egyidejűleg rendelkezhet illetékességgel. Ez esetben a peres fél eldöntheti, hogy melyik bíróságnál nyújtja be a keresetet (**vagylagos illetékesség**).

A polgári perrendtartásról szóló törvény 49–65. cikke tartalmazza az ilyen jellegű illetékesség meghatározását, ezért az alábbiakban csak a legfontosabb ügyeket, valamint a peres felek életére legnagyobb hatást gyakorló ügyeket soroljuk fel.

A házastársi tartással kapcsolatos jogvitákban nem csupán az általános illetékességgel rendelkező bíróság járhat el, hanem az a bíróság is, amely a követelést érvényesítő fél, vagyis a tartás kedvezményezettjének állandó lakóhelye szerint illetékes. A bíróság megválasztásának lehetősége házassági jogviták (házasság felbontása) esetén is fennáll. Ebben az esetben az a bíróság az

illetékes, amely a házastársak utolsó közös állandó lakóhelye szerint illetékes. Az apaság vagy anyaság vélelmének megerősítésére vagy megdöntésére irányuló jogviták esetén az a bíróság is illetékes, amelynek területén a szlovén törvények értelmében perképes gyermek ideiglenes vagy állandó lakóhellyel rendelkezik. Amennyiben valamely szlovéniai bíróság e jogvitákban joghatósággal rendelkezik (mivel a felperes állandó lakóhelye Szlovéniában található), a felperes állandó lakóhelye szerinti bíróság egyben illetékes is az ügyben. A szerződésen kívüli kártérítési jogviták esetében (ezek leggyakrabban közlekedési balesetekkel kapcsolatos ügyek) az általános illetékességgel rendelkező bíróság mellett az a bíróság is illetékes, amely a káresemény bekövetkezésének helye (pl. közlekedési baleset helyszíne) vagy a káreseményből eredő következmények felmerülésének helye szerint illetékes. Halállal vagy súlyos sérüléssel járó károkozás esetén az a bíróság is illetékes, amely a felperes állandó vagy ideiglenes lakóhelye alapján illetékes. A felek közötti szerződéses jogviszonyból eredő jogviták esetén a szerződés teljesítési helye szerinti bíróság is illetékes; hasonló a helyzet a váltókra vagy csekkekre vonatkozó jogviták esetében (a kifizetés helye szerinti bíróság). Mint már említettük, a vagylagos illetékesség egyéb eseteit a polgári perrendtartásról szóló törvény tartalmazza.

2.2.2.2 Mikor kell az alperes lakóhelye szerinti bíróságtól (a főszabály alkalmazásával meghatározott bíróságtól) eltérő bíróságot választanom?

Egyes esetekben a törvény különleges illetékességről rendelkezik, és megállapítja, hogy az adott ügy elbírálására mely bíróságnak van kizárólagos jogköre. Ezt nevezik **kizárólagos illetékességnek**, esetei pedig az alábbiak:

- ingatlanhoz kapcsolódó jogokkal, birtokháborítással, valamint ingatlanok bérletével kapcsolatos jogviták esetén az ingatlan helye szerinti bíróság rendelkezik kizárólagos illetékességgel;
- tengeri hajók vagy repülőgépek bérletét és az ezekhez kapcsolódó dologi jogokat érintő jogviták esetében a tengeri hajó vagy repülőgép nyilvántartásba vételének helye szerinti bíróság rendelkezik kizárólagos illetékességgel;
- bírósági vagy közigazgatási végrehajtási eljárás során vagy ezek eredményeként felmerülő jogvitákban, illetve csődeljárás során vagy azzal kapcsolatban felmerülő jogviták esetében a végrehajtási vagy csődeljárást lefolytató bíróság rendelkezik kizárólagos illetékességgel.

2.2.2.3 Maguk a felek kiköthetik-e olyan bíróság illetékességét, amely egyébként nem lenne illetékes?

A szlovén jogszabályok lehetővé teszik a felek számára, hogy egy adott ügyben megállapodásukkal kikössék valamely elsőfokú bíróság illetékességét (**illetékességi megállapodás**). A felek közötti megállapodás módosíthatja a törvény szerinti illetékességet. Azt azonban hangsúlyozni kell, hogy a felek a bíróság hatáskörét nem jelölhetik ki megállapodással, ezt ugyanis csak a törvény határozhatja meg (lásd a fenti magyarázatot).

A felek megállapodhatnak abban, hogy az ügyüket olyan elsőfokú bíróság tárgyalja, amely egyébként nem rendelkezik illetékességgel. Ehhez a feleknek azt az alapfeltételt kell teljesíteniük, hogy az általuk kikötött bíróság jogosult legyen az ügy tartalmának elbírálására vagy hatáskörrel rendelkezzen az ügyben (lásd a helyi és a kerületi bíróságok hatáskörének elhatárolását). Akkor sem köthető illetékességi megállapodás, ha a törvény meghatározza a kizárólagos illetékességgel rendelkező bíróságot (lásd az előző pontot).

A felek közötti megállapodást írásba kell foglalni, és annak egy olyan konkrét, folyamatban lévő vagy jövőbeli jogvitára kell vonatkoznia, amely a felek közötti jogviszonyból ered vagy eredhet. Az írásbeli megállapodást a felperesnek csatolnia kell a keresethez, amellyel az eljárást az adott bíróságnál megindítja. Fontos kiemelni, hogy az illetékességi megállapodás nem köthető meg az eljárás során, vagyis akkor, ha ilyen megállapodás benyújtása nélkül már keresetet indítottak a bíróságon.

3 Ha különös hatáskörű bíróság rendelkezik hatáskörrel, hogyan állapíthatom meg, hogy melyikhez kell fordulnom?

A szlovén igazságszolgáltatási rendszerben nincsenek a polgári és gazdasági jog terén működő szakosított bíróságok (pl. szakosított családjogi bíróságok a házassági jogviták vagy a szülők és gyermekek közötti jogviták rendezésére), hiszen valamennyi polgári jogi jogvitát a helyi és a kerületi bíróságok rendeznek, vagy ezek polgári és gazdasági csoportjai. A bíróságokat különböző (polgári, családjogi, gazdasági, végrehajtási, nemperes, hagyatéki) csoportok alkotják. E csoportokon belül rendszerint szakosodott bírák határoznak a jogvitákban és hozzák meg a bírósági határozatokat.

Szakosított bíróságok csak a munkaügyi és társadalombiztosítási jogvitákban működnek, ezek hatáskörének és szervezetének bemutatása a bevezetőben található.

Kapcsolódó hivatkozások

<http://www.sodisce.si/>

<http://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/deloDZ/zakonodaja/preciscenaBesedilaZakonov>

<https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs>

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Utolsó frissítés: 24/06/2016